

بخش اول

کلیات

۱ - تعاریف :

- ۱ - حادثه یا سانحه : یک پدیده محیطی ناگهانی با ابعاد وسیع بوده که در جریان آن منطقه تحت تأثیر نیاز به کمکهای خارج منطقه ای پیدا می کند .
- ۲ - بحران : به وضعیتی که به یک مرحله انقلاب و آشفتگی و تغییر حالت در بیمار یا اوضاع و احوال مملکت پدید آمده باشد و یا یک لحظه تعیین کننده ، مقطع حیاتی و به نقطه برگشتی برای بهتر و یا بدتر شدن وضعیت نیز اطلاق می شود .
- ۳ - آمادگی سوانح : اقداماتی است که دولت ها ، سازمانها ، جوامع و افراد را قادر می سازد که بطور سریع و مؤثر به وضعیت های سوانح پاسخ دهند .
- ۴ - پاسخ به سوانح : ارائه واقعی و به هنگام خدمات اضطراری پس از وقوع یک سانحه می باشد .
- ۵ - تقسیم بندی حوادث و سوانح : حوادث براساس وسعت به سه دسته زیر تقسیم می گردند .
 - الف - حوادث محلی : حوادثی هستند که به لحاظ وسعت ، پراکندگی ، میزان تخریب و خسارات بعد محلی داشته و نیروهای شعبه محل حادثه قادر به کنترل و امداد رسانی آن می باشند .
 - ب - حوادث منطقه ای : حوادثی هستند که به لحاظ وسعت ، پراکندگی ، میزان تخریب و خسارات ، بعد منطقه ای داشته که نیروهای استانی و در صورت ضرورت کمک استانهای معین ، قادر به کنترل و امداد رسانی آن می باشند
 - ج - حوادث ملی و بین المللی : حوادثی هستند که به لحاظ وسعت ، پراکندگی میزان تخریب و خسارت ، بعد ملی داشته و کنترل امداد رسانی آن توسط نیروهای استانی میسر نبوده و امکانات کشوری و بین المللی را به کمک می طلبد .
- ۶ - امداد : به مجموعه کمکهای اضطراری که به آسیب دیدگان سوانح (نظیر : آب ، غذا ، سرپناه موقت و غیره) ارائه می گردد اطلاق می شود .
- ۷ - نجات : به مجموعه اقداماتی اطلاق می گردد که موجب دستیابی به فرد آسیب دیده در معرض خطر و رهاسازی و انتقال او به محل امن می شود .
- ۸ - شبکه امداد و نجات : به مجموعه پایگاههای امدادی (نظیر مجموعه انبارها ، ترابری ، مخابرات و ارتباطات رادیویی ، امداد هوایی و غیره در مرکز ، استانها و شهرستانها ، امداد جاده ای) ، پایگاههای جستجو و نجات (نظیر پایگاههای موقت و ثابت ساحلی و کوهستان و تخلیه مجروحین و غیره) ، مراکز آموزش تخصصی امداد و نجات (نظیر آموزشهای تخصصی ، اطاقهای پراتیک و غیره) ، باراندازها (محل تخلیه ، تفکیک ، بسته بندی و بارگیری هدایا و کمکهای مردمی داخلی و بین المللی) و نگاهتگاهها تلقی میشود . مدیریت کشوری شبکه امداد و نجات جمعیت هلال احمر توسط سازمان امداد و نجات به انجام می رسد .

۹ - مدیریت سوانح : یک اصطلاح کلی که کلیه جوانب برنامه‌ریزی و مقابله با سوانح ، از جمله فعالیت‌های قبل ، حین و بعد از وقوع سوانح را دربر می‌گیرد .

۱۰ - سوانح انسان ساخت : به سوانح یا موقعیت‌های اضطراری گفته می‌شود که دلیل یا دلایل مستقیم و اصلی وقوع آنها ، اقدامات عمومی یا غیرعمدی انسانهاست .

۱۱ - آسیب‌پذیری : محدوده و اندازه‌های که احتمال می‌رود جوامع ، سازه‌ها ، خدمات یا مناطق جغرافیایی به دلیل ماهیت یا ساختار و محل‌شان (در یک منطقه سانحه خیز) مورد خسارت یا تخریب ناشی از تأثیرات خطر سانحه‌ای خاص قرار گیرند .

۱۲ - حوادث و سوانح غیر قابل پیش‌بینی : آن دسته از حوادث و سوانح هستند که بطور غیرمترقبه بروز می‌کنند . نمونه کاملاً مشخص این نوع حوادث ، زلزله و سیل و حوادث صنعتی و تا حدود زیادی فعال شدن آتشفشانها و همچنین آتش‌سوزیها می‌باشند .

۱۳ - مرحله امداد: دوره‌های که بلافاصله پس از وقوع یک سانحه ناگهانی شروع می‌گردد. در این دوره میبایست مبادرت به انجام اقداماتی خاص در جهت فراهم نمودن احتیاجات اساسی بازماندگان از قبیل پناهگاه ، آب، غذا و مراقبت‌های پزشکی (بهداشتی) نمود .

۲ - اصول و مفاهیم

۱ - جمعیت هلال احمر براساس فلسفه پیدایش و تعهدات نهضت بین‌المللی صلیب‌سرخ و هلال احمر ، کلیه فعالیتهای خود را بر پایه اصول اساسی هفتگانه صلیب سرخ و هلال احمر که بنیاد فعالیتهای هر جمعیت ملی صلیب‌سرخ و هلال احمر است اجراء می‌نماید . اصول هفتگانه عبارت است از :

۱ - انساندوستی

۲ - بیغرضی

۳ - بیطرفی

۴ - عدم وابستگی

۵ - خدمات داوطلبانه

۶ - یگانگی

۷ - جهان شمولی

در حوزه امداد و نجات نیز جمعیت هلال احمر کلیه اقدامات خود را مطابق با اصول هفتگانه صلیب سرخ و هلال احمر اجراء می‌نماید .

۲ - دولت وظیفه نهایی و کلی مقابله با سوانح را بر عهده دارد . جمعیت هلال احمر در چارچوب مسئولیتهای قانونی خود و براساس منابع و ظرفیتهای موجود در امر امداد و نجات در سه (سطح پیشگیری و آمادگی) ، (امداد و نجات) و (عادی سازی و بازسازی) مسئول است. از آنجایی که امکانات و منابع جمعیت هلال احمر محدود میباشد ضروری است در کلیه عملیات امداد و نجات برنامه‌ریزی جامع و کارآمد جهت تأمین منابع کافی ، استفاده مؤثر از سایر منابع ، تعیین حوزه عملیات و دخالت جمعیت از نظر وسعت عملیات و زمان و نیز استراتژی خروج جمعیت هلال احمر معمول گردد .

۳ - براساس وظایف و سیاستهای کلان جمعیت هلال احمر امداد و نجات در زمان وقوع سوانح اولویت اول جمعیت بشمار می‌رود . لذا ضروری است ترتیبات و لوازم کافی جهت استفاده کارآمد از دیگر منابع جمعیت در زمان وقوع سوانح اندیشیده شود .

۴ - در کلیه عملیات امداد و نجات توجه به ویژگی‌های فرهنگی ، جمعیتی و اجتماعی منطقه آسیب‌دیده از سوانح از اهمیت بالایی برخوردار است .

۵ - خدمات داوطلبانه اساس کار صلیب سرخ و هلال احمر است لذا استفاده مؤثر از خدمات داوطلبان در کلیه مراحل امداد و نجات حائز اهمیت ویژه است .

۶ - جهت ارتقاء کیفیت امر امداد و نجات در جمعیت هلال احمر استفاده از دانش مدرن و تجارب موجود امری حیاتی بشمار می‌رود ، لذا ضروری است از تجارب جمعیت استفاده شود .

۷ - آموزش در سطوح عمومی (ترویج فرهنگ ایمنی و خود امدادی) و تخصصی از وظایف بنیادین جمعیت هلال احمر در بخش امداد و نجات قلمداد می‌شود . علاوه بر برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های آموزشی می‌بایست از کلیه عملیات امداد و نجات بعنوان فرصتی برای انتقال دانش و تجارب و آموزش دیگران بهره‌برداری نمود .

۸ - منابع کافی جهت اجرای برنامه‌های جمعیت در کلیه سوانح از منابع جمعیت ، کمکهای دولتی ، مشارکت ملی و بین‌المللی پیش بینی و تأمین می‌شود .

۳ - گستره مأموریت و حیطه مسئولیتها :
مأموریت جمعیت هلال احمر در حوزه امداد و نجات ، ارائه کمکهای بشردوستانه به افراد آسیب‌دیده از حوادث و سوانح و همچنین ایجاد آمادگی‌های لازم برای پاسخگویی براساس مسئولیت‌های مندرج در اساسنامه جمعیت و در چارچوب تعهدات نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر و در سه سطح محلی ، استانی و ملی انجام می‌پذیرد .

بخش دوم وظایف و مسئولیت ها

ماده ۱:

نقش و وظیفه سازمان امداد و نجات جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در حوادث و سوانح در سه سطح:

الف - قبل از سانحه (پیشگیری و آمادگی)
ب - حین سانحه (امداد و نجات)
ج - بعد از سانحه (عادی سازی و بازسازی)
به شرح ذیل و رعایت موارد قانونی انجام می پذیرد.

الف - قبل از سانحه (پیشگیری و آمادگی)

برنامه ها و فعالیتهای پیشگیری و آمادگی حوادث و سوانح سازمان امداد و نجات در سه دسته بصورت مجزا و مرتبط بشرح زیر می باشد:

۱: فعالیتهای فیزیکی:

- ۱-۱: طراحی، توسعه، ایجاد و تجهیز شبکه پایگاههای امداد و نجات کشور.
- ۲-۱: تهیه و تأمین اقلام امدادی، امکانات اسکان اضطراری، تجهیزات، وسایل و سایر تسهیلات مورد نیاز عملیات امداد و نجات در حد امکان.
- ۳-۱: تهیه، تأمین و تدارکات تجهیزات و ابزار امداد و نجات، مخابرات و ارتباطات رادیویی.
- ۴-۱: تهیه و تأمین وسائط نقلیه - زمینی - دریایی - هوای در حد متعارف.
- ۵-۱: تمهید و تأمین وسایل و تجهیزات اقلام امدادی جهت تسکین آسیب دیدگان.
- ۶-۱: تهیه و طرح و برنامه عملیات امداد و نجات جهت مقابله با حوادث و سوانح.
- ۷-۱: تدوین استانداردهای عملیات امداد و نجات و روزآمد نمودن مستمر آنها.
- ۸-۱: ارائه طرحهای پیشگیری به سازمانهای ذیربط جهت کاهش اثرات سوانح.

۲: فعالیتهای آموزشی:

۱-۲: تهیه و اجرای برنامههای آموزش خود امدادی و ترویج فرهنگ ایمنی خصوصاً اقشار آسیب پذیر از طریق آموزشهای همگانی و فراگیر حضوری و غیر حضوری و با همکاری رسانه های گروهی بویژه صدا و سیما با هدف ارتقاء توان علمی و عملی آنان جهت پیشگیری و کاهش اثرات سوانح.

۱ - دستورالعمل‌های تفصیلی و مورد نیاز این آئین‌نامه به صورت جداگانه توسط سازمان امداد و نجات تهیه و متعاقباً ارسال خواهد شد .

۲-۲ : آموزش , تربیت و سازماندهی نیروهای تخصصی کارآمد در رشته‌های مختلف امداد و نجات (مدیران - داوطلبان - امدادگران و جوانان و مربیان- و سایر عوامل مرتبط) برای حضور و فعالیت بموقع و مؤثر در زمان وقوع حوادث و سوانح .

۲-۳ : برنامه‌ریزی و اقدام در جهت اجرای تمرینهای آمادگی (مانورها) عملیاتی برون بخشی , بین بخشی و عندالزوم بین‌المللی بمنظور دستیابی به هماهنگی مؤثر در عملیات واقعی .

۳ : امکان سنجی :

۱-۳ : جمع‌آوری و پردازش اطلاعات مربوط به حادثه‌خیزی مناطق مختلف کشورها و آمار مورد نیاز امداد و نجات با هماهنگی اداره کل آمار , طرح و برنامه .

۲-۳ : شناسائی امکانات , منابع موجود نرم‌افزاری و سخت‌افزاری اعم از نیروهای انسانی - تجهیزات - ماشین‌آلات و ... مورد نیاز پاسخ اضطراری در سایر بخش عمومی - دولتی - خصوصی و ...

۳-۳ : برنامه‌ریزی و ایجاد هماهنگی با سازمانها , دستگاهها و نهادهای مؤثر در امداد و نجات بمنظور ایجاد انسجام جهت پاسخگوئی سریع و مناسب به حوادث و سوانح .

۳-۴ : همکاری و هماهنگی با مراکز و مؤسسات پیش‌یابی حوادث و سوانح و پیش‌هشدار .

۳-۵ : همکاری و هماهنگی با کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی در قالب کمیته فرعی تخصصی امداد و نجات

ب - حین سانحه (امداد و نجات)

۱ : بر آورد اولیه میزان خسارات و نیازها در حوادث و سوانح بمنظور تأمین و رفع نیازهای منطقه آسیب‌دیده .

۲ : ارائه خدمات اولیه لازم به آسیب‌دیدگان ناشی از سوانح طبیعی و غیرطبیعی (از قبیل : زلزله , سیل , آتش‌سوزی‌ها , خشکسالی , شیوع بیماریهای واگیردار , جنگ , هجوم آوارگان و پناهندگان , رانش , ریزش و لغزش زمین و کوه , بهمن , حوادث حمل و نقل , حوادث صنعتی , شیمیایی و بیولوژیک و ...) با بهره‌گیری از نیروهای آموزش‌دیده و استفاده از تجهیزات و امکانات لازم به منظور امداد و نجات انسانهای آسیب‌دیده یا در معرض آسیب و همچنین جلوگیری از وارد آمدن تلفات و خسارات بیشتر .

۳ : جستجو و نجات آسیب‌دیدگان ناشی از حوادث و سوانح .

۴ : ارائه کمکهای اولیه فوریت‌های پزشکی و همکاری با دیگر مراجع مسئول در ارائه خدمات درمانی به مجروحان و مصدومات ناشی از حوادث و سوانح و انتقال سریع آنان به نزدیکترین مراکز درمانی .

۵ : ارائه خدمات امداد و نجات مربوط به زمان جنگ و مناقشات مسلحانه داخلی براساس ماده ۴ اساسنامه^(۱) جمعیت هلال احمر .

۶ : تخلیه افراد , گروهها , جوامع و حیوانات اهلی در معرض خطر .

در زمان جنگ و در زمان تصادمات و برخوردهای مسلحانه، جمعیت و عوامل امدادی آن طبق مقررات ملی و بین‌المللی مصون از هرگونه ممانعت و یا تعرض دسته‌جات متخاصم به کمک مجروحین و آسیب‌دیدگان، پناهندگان و آوارگان و اسراء و جستجوی مفقودالانرها شتافته، به طرفین درگیر بنحو یکسان و بدون هیچگونه تبعیضی کمک‌های انسانی خود را عرضه می‌نماید و طرفین متخاصم ملکف به احترام و همکاری با جمعیت و عوامل آن می‌باشند.

۷: تأمین سرپناه اضطراری و فراهم نمودن وسایل اولیه زندگی مورد نیاز آسیب‌دیدگان از قبیل امکانات و وسایل زیستی، مواد غذایی و پوشاک.

۸: تلاش لازم در جهت حمایت روانشناختی از آسیب‌دیدگان با هدف ارتقاء بهداشت روانی جامعه آسیب‌دیده و انجام اقداماتی که مانع بروز و شیوع و ازمان اختلالات روانی ناشی از سانحه می‌گردد و نیز شرائط بازگشت به زندگی عادی سانحه دیدگان را تسهیل و تسریع می‌نمایند.

۹: همکاری با سازمانهای مسئول در تأمین خدمات اولیه بهداشتی فردی و محیطی.

۱۰: بکارگیری مقررات وضعیت اضطراری در محل حادثه.

۱۱: ارزیابی عملیات و بررسی نقاط ضعف و قوت عملیات امداد و نجات بمنظور تقویت آمادگی بعدی و مستندسازی روند سوانح و عملیات.

۱۲: کمک به فعالیتهای بهزیستی و جمع آوری اطفال بی سرپرست و تحویل آنها به مسئولین ذی‌ربط.

ج - بعد از سانحه (عادی سازی و بازسازی)

۱: ابراز همدردی و بکارگیری روشهای دلجویانه بمنظور تقویت روحیه آسیب‌دیدگان و تشویق و ترغیب آنان به کار و کوشش و تلاش مجدد جهت جلوگیری از هم گسیختگی روند عادی زندگی و همکاری با آنان در اعاده وضع به حالت عادی (حفظ روحیه عمومی).

۲: بازسازی ظرفیت‌ها و نوتوانی انبارها و امکانات و تجهیزات امداد و نجات براساس استانداردهای تعیین شده.

۳: تجزیه و تحلیل آمار و اطلاعات حوادث و سوانح در ایران و جهان به منظور استفاده در بانک اطلاعات حوادث و سوانح.

۴: مشارکت و همکاری در اجرای برنامه‌های بازسازی از محل هدایا و کمکهای مردمی و یا بین‌المللی.

ماده ۲:

در زمان وقوع حوادث و سوانح و در صورت ضرورت و نیاز به امکانات فنی، تجهیزات و نیروی انسانی سایر سازمانها، وزارتخانهها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و خصوصی، با تشخیص و درخواست جمعیت هلال احمر، بر طبق ماده ۵ اساسنامه(۱) جمعیت سایر مؤسسات و دستگاهها موظفند تشریک مساعی لازم جهت حمایت و پشتیبانی عملیات امداد و نجات را بنمایند.

ماده ۳:

مدت ارائه خدمات امداد و نجات از هنگام وقوع سوانح به تناسب شدت حادثه، وسعت مناطق آسیب دیده و تعداد آسیب دیدگان ناشی از آن متفاوت خواهد بود که میانگین آن یکماه و نیم و حداکثر سه ماه می باشد.

۱- ماده ۵ اساسنامه: کلیه وزارتخانهها، سازمانها و شرکتهای و مؤسسات دولتی بالاخص هواپیمائی، کشتیرانی، راه آهن، گمرک موظفند خصوصاً در هنگام بروز حوادث و یا در زمان جنگ در اجرای وظایف جمعیت همکاری و تشریک مساعی لازم را بنمایند.

تبصره ۱: چگونگی و نحوه تمدید مدت تعیین شده و استراتژی خروج جمعیت از منطقه آسیب دیده، در دستورالعمل امداد و نجات ذکر می گردد.

تبصره ۲: توزیع کمکهای اهدایی جنسی که بمنظور کمک به آسیب دیدگان خاص اهداء شده است تا زمانیکه آسیب دیدگان نیازمند این کمکها باشند، با رعایت موارد فوق و کسب موافقت رئیس سازمان ادامه خواهد داشت.

ماده ۴:

ارائه خدمات امداد و نجات مصرح در این آئین نامه در وهله اول بر عهده شعبه ای است که سانحه در محدوده جغرافیایی آن بوقوع پیوسته و شعبه مزبور موظف است به محض اطلاع از وقوع سانحه در اسرع وقت موضوع را به مرکز استان و سازمان امداد و نجات به طور همزمان اطلاع داده و ضمن هماهنگی با ستاد حوادث غیرمترقبه محل، اقدامات مورد لزوم امداد و نجات را آغاز نمایند.

تبصره ۱: حوزه استحفاظی هر شعبه برابر با آخرین ضوابط قانون تقسیمات کشوری جمعیت مشخص می باشد
تبصره ۲: استانها موظفند پس از اطلاع از وقوع حوادث بلافاصله سازمان را از شدت و وسعت آن مطلع نموده و بطور مستمر گزارشات مربوط را با توجه به ضرورت و حداقل هر ۱۲ ساعت یک گزارش تا پایان سانحه و عادی شدن شرایط به سازمان ارسال نمایند.

ماده ۵:

در صورتیکه شدت و وسعت حادثه در حدی باشد که مقابله با آن و انجام عملیات امداد و نجات از توانایی شعبه مربوطه خارج باشد، حسب ضرورت و یا تشخیص مدیرعامل جمعیت مرکز استان، موظف است نزدیکترین شعب به محل حادثه را مأمور کمک در امداد رسانی به منطقه حادثه دیده نماید، در چنین شرایطی مدیر عامل یا معاون امداد و نجات استان هدایت و رهبری عملیات را عهده دار خواهند بود.

ماده ۶:

چنانچه شدت و وسعت حادثه در حدی باشد که مقابله با آن و انجام عملیات از توان استان خارج باشد و یا وجود سایر ملاحظات خاص، در صورت استمداد جمعیت استان و یا تشخیص ریاست سازمان و جانشینان وی استانهای همجوار و معین و سایر استانهای مورد نظر مأمور امداد رسانی به آن استان خواهند بود.

تبصره ۱: مسئولیت هدایت و رهبری عملیات امداد و نجات بعهده مدیر عامل استان یا معاون امداد و نجات استان سانحه دیده خواهد بود و کلیه عوامل امدادی اعزامی از سایر استانها موظفند تحت نظر آنان انجام وظیفه نمایند.

ماده ۷:

بنابر ضرورت و در صورت عدم حضور مدیرعامل و معاون امداد و نجات استان و همچنین در سوانح بزرگ که پاسخگویی به آن از توان استان محل سانحه خارج باشد، رئیس سازمان و یا جانشینان وی مستقیماً هدایت و رهبری عملیات امداد و نجات را عهده‌دار شده و تمامی نیروهای حاضر موظف به اطاعت و اجرای اوامر و نظرات نماینده اعزامی خواهند بود.

تبصره ۱: حضور رئیس سازمان و جانشینان وی، رافع مسئولیت‌های مدیران استانی و شهرستانی در اقدام عمل و وظائف قانونی آنها نیست.

تبصره ۲: سامانه فرماندهی عملیات در مرکز، استانها و شعب متعاقباً طی دستورالعملی توسط سازمان اعلام خواهد شد.

ماده ۸:

در مواقعی که شدت حادثه در حدی باشد که احتمال تبدیل به بحران ملی باشد حسب نمودار تشکیلاتی سازمان ستاد بحران جمعیت تشکیل و مسئولیت هدایت و رهبری عملیات به عهده ستاد مذکور خواهد بود.

ماده ۹:

در زمان بروز حادثه و سانحه تمام عوامل نیروی انسانی و امکانات و تجهیزات متعلق به جمعیت هلال احمر در رده های مختلف براساس دستورالعملی که تهیه و ابلاغ خواهد شد در اختیار سازمان امداد و نجات قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۰:

در مواردی که به علت شدت و وسعت سانحه و کثرت آسیب‌دیدگان، پاسخگویی به آن از توان جمعیت خارج باشد و تکافوی نیازهای آسیب‌دیدگان را ننماید پس از اعلام مراتب توسط رئیس سازمان به ریاست جمعیت حسب ضرورت و تشخیص استمداد ملی و بین‌المللی توسط ایشان اعلام خواهد شد.

ماده ۱۱:

هرگونه خدمات امدادی در جمعیت با استفاده از امدادگران داوطلب میسر خواهد بود و سازمان موظف به برنامه‌ریزی و بکارگیری در جهت آموزش، سازماندهی و نگهداری و ارتباط مستمر در این زمینه از طریق مراکز استانها می باشد.

تبصره : سازمان برای تأمین عوامل امدادی در سطح کشور و آموزش امدادگران و گروههای امدادی و آماده ساختن و امکان استفاده سریع از آنان در عملیات امداد و نجات طرحهای لازم را با همکاری سازمان جوانان ، سازمان داوطلبان، معاونت درمان و توانبخشی تهیه و بمرحله اجرا می گذارد .

ماده ۱۲ :

استفاده از خدمات سازمانهای خیریه غیردولتی (داخلی و خارجی) مرتبط با حوادث و سوانح توسط سازمان داوطلبان و اداره کل امور بین الملل جمعیت حسب مورد با هماهنگی سازمان امداد و نجات به انجام خواهد رسید .

ماده ۱۳ :

سازمان موظف است متناسب با مقتضیات و شرایط زمان و براساس نیازمندیهای خود با هدف تخصصی نمودن فعالیتهای امدادی و بهبود امور مربوط به انجام مسئولیتها و وظایف مطرح در این آیین نامه نسبت به اصلاح ساختار و تشکیلات سازمانی خود در مرکز و استانها با هماهنگی اداره کل تشکیلات و روشها اقدام به ارائه پیشنهاد به ریاست جمعیت نموده تا پس از تایید ایشان و تصویب هیئت اجرایی به مرحله اجراء گذارده شود .

ماده ۱۴ :

سازمان موظف است در راستای تحقق شرح وظایف محوله و در جهت تسریع و ارتقاء در پاسخگویی به حوادث و سوانح و تأمین نیازمندیهای اولیه آسیب دیدگان تمهیدات لازم را برای تأمین تجهیزات ، امکانات روزآمد امداد و نجات، سیستمهای پیشرفته مخابراتی و ارتباطات رادیویی و آموزش نیروهای انسانی مورد نیاز اتخاذ نماید .

ماده ۱۵ :

سازمان موظف است در جهت احداث پایگاههای امدادی و طراحی شبکه امداد و نجات کشور با هدف پشتیبانی عملیات امداد و نجات و ایجاد آمادگیهای مورد نیاز در حواث و سوانح مساعی لازم را در استانها و مناطق بعمل آورده و نسبت به تجهیز پایگاهها ، ساماندهی و استانداردسازی انبارها و تهیه تجهیزات و وسایل مورد نیاز حمل و نقل بارگیری و تخلیه و ... در حد امکانات اقدام نماید .

ماده ۱۶ :

با توجه به ضرورت حفظ آمادگی جهت پاسخگویی به حوادث و حمایت از آسیب دیدگان ناشی از آن، سازمان موظف است وسائل اولیه زندگی و مواد غذایی را برابر استانداردهای موجود به معیار حداقل دو درصد جمعیت کشور (یک درصد در سطح شعب و یک درصد در مرکز استان به عنوان پشتیبانی) تهیه و با بسته بندی مناسب بگونه ای در شبکه امداد و نجات کشور نگهداری نماید که از قابلیت های لازم جهت ارسال به موقع به مناطق آسیب دیده (براساس نوع سانحه ، نیازمندیهای آسیب دیدگان و فرهنگ جامعه آسیب دیده) برخوردار باشد . از قبیل : سرپناه اضطراری ، ملزومات زیستی ، مواد غذایی ، مواد بهداشتی، پوشاک و....

تبصره ۱۶: ذخیره سازی پایگاههای امدادی پشتیبانی - اقماری تهران بزرگ در قالب برنامه های آمادگی مقابله با سوانح جمعیت هلال احمر استان تهران به انجام خواهد رسید .

ماده ۱۷:

براساس شرح وظائف سازمانی مندرج در این آئین نامه و در جهت آمادگی عمومی جامعه در برابر حوادث و سوانح و ارتقاء فرهنگ ایمنی و خود امدادی ، مسئولیت برنامه ریزی ، اجراء آموزش های کمکهای اولیه و خود امدادی ، آموزشهای عمومی امداد ، آشنائی با حوادث و سوانح و همچنین آموزش و تربیت امدادگر ، نجاتگرو مربیان و نیروهای تخصصی مورد نیاز در عملیات امداد و نجات براساس دستورالعملهایی که بهمین منظور تدوین می گردد بعهدده سازمان خواهد بود .

تبصره ۱۷: سازماندهی نیروهای آموزش دیده در قالب تیم های عملیاتی امداد و نجات بمنظور استفاده به موقع در حوادث و سوانح در استانها برعهده معاونین امداد و نجات می باشد .

ماده ۱۸:

سازمان وظیفه دارد با استفاده از منابع داخلی و خارجی و بهره گیری از کارشناسان و اساتید صاحب نظر داخلی و خارجی نسبت به برگزاری دوره های آموزشی امدادی ویژه ، سمینارها و کارگاهها در جهت ارتقاء علمی و علمی دانش امداد و نجات مدیران ، کارکنان و امدادگران اقدام نماید . بدیهی است این دوره های آموزشی جزو آموزش ضمن خدمت کارکنان محسوب خواهد شد .

تبصره ۱۸: سازمان در خصوص محتوای علمی و استفاده از منابع موجود حسب مورد هماهنگی لازم را با مؤسسه آموزش علمی کاربردی هلال احمر ایران و اداره کل امور بین الملل جمعیت بعمل خواهد آورد .

تبصره ۱۹: با عنایت به وظائف سازمانی و مأموریت اصلی جمعیت هلال احمر که ارائه خدمات امدادی به آسیب دیدگان حوادث و سوانح می باشد، بمنظور حفظ آمادگی ، ارتقاء سطح علمی و عملی و استفاده بهینه از نیروهای شاغل واجد شرایط در جمعیت لازم است کلیه شاغلین جمعیت در دوره های آموزشی امدادی با هماهنگی اداره کل تشکیلات و روشها جمعیت ، سازمان و مدیریتهای مربوطه شرکت و گواهینامه مبنی بر طی دوره عمومی امداد و کمکهای اولیه را دریافت نمایند . بدیهی است مدت این آموزشها نیز مشمول آموزش ضمن خدمت کارکنان منظور خواهد شد .

ماده ۱۹:

سازمان موظف است ضمن ارزیابی و انجام مطالعات مورد نیاز ، شبکه فراگیر مخابراتی و ارتباطات رادیویی که متناسب با نیازهای موجود و شرایط کشور و در حد امکانات باشد طراحی و به اجراء در آورد .

ماده ۲۰:

با عنایت به گستردگی و تنوع جغرافیائی کشور ، سازمان با همکاری سازمانهای جوانان و داوطلبان موظف به جذب نیروهای داوطلب و امدادگر در رستههای تخصصی مختلف از قبیل نجات در آوار ، سیلاب ، امداد جادهای ، کوهستان ، جنگل و ... میباشد .

ماده ۲۱:

به منظور کاهش خسارات و پیامدهای روانی ناشی از حوادث و بلایا ، سازمان موظف است علاوه بر سازماندهی و تشکیل تیم های حمایت روانی در مرکز و مراکز استانها (و در صورت امکان در شهرستانها) با استفاده از نیروهای متخصص باین امر بنحو مناسب و در حد امکانات اقدام نماید .

ماده ۲۲:

اقدامات جمعیت هلال احمر در زمینه امداد و نجات پس از وقوع سانحه صرفاً در جهت نجات و رفع نیازهای اضطراری آسیب دیدگان بوده و هیچگاه به معنای جبران خسارات ناشی از حوادث و سوانح به شمار نمی رود

بخش سوم

بودجه و اعتبارات

ماده ۲۳:

اعتبار مورد نیاز به منظور اجرای مواد این آئین نامه همه ساله براساس ضوابط و مقررات ناظر بر تنظیم بودجه جمعیت در قالب برنامه های پیشنهادی سازمان پیش بینی و به خزانه داریکل ارائه خواهد شد .

ماده ۲۴:

به منظور یکسان سازی و یکنواخت نمودن تجهیزات و وسائل آموزشی ، ابزار و ملزومات امدادی ، وسائط نقلیه ویژه عملیات امداد و نجات ، کالاهای اساسی مورد نیاز آسیب دیدگان و ... که اعتبارات مورد نیاز آن در برنامه سالیانه جمعیت منظور شده پس از دریافت اعتبار نسبت به خرید آن با رعایت سقف معاملات و سایر ضوابط و مقررات آئین نامه مالی و محاسباتی جمعیت اقدام می گردد .

تبصره : تهیه و خرید اقلام و تجهیزات آموزشی و امدادی ، خودروهای امدادی و کلیه اقلامی که در راستای خدمات سازمان می باشد و اعتبار آن از طرف خیرین ، سازمانها ، ارگانها ، استانداریها برای استانها تأمین با هماهنگی و تأیید سازمان قابل انجام می باشد .

ماده ۲۵:

همه ساله بر اساس پیشنهاد سازمان امداد و نجات ، درصدی از اعتبارات جاری امدادی در بودجه بصورت متمرکز نگهداری و در زمان بروز حادثه با درخواست تنخواه از طرف سازمان به منطقه حادثه مورد نظر از طریق اداره کل اعتبارات حواله و موضوع را جهت اصلاح بودجه به دفتر برنامه و بودجه اعلام نمایند.

ماده ۲۶:

در مواردیکه برابر ماده ۱۰ آئین نامه ، استمداد ملی یا بین المللی بعمل آید جمعیت مراکز استانها موظفند اعانات نقدی جمع آوری شده را به حساب های خاص اعانات خزانه داریکل واریز و مراتب را مستنداً به خزانه داریکل (جهت اعمال حساب) و سازمان (به منظور برنامه ریزی لازم) اعلام نمایند ، ضمناً کمکهای

اهدائی و جمع‌آوری شده غیرنقدی پس از تفکیک و بسته بندی مناسب به محلتهائی که سازمان مشخص می‌نماید، ارسال نمایند .

تبصره ۵: اعانات نقدی جمع‌آوری شده (ارزی و ریالی) با پیشنهاد رئیس سازمان و تأیید ریاست جمعیت هزینه می‌گردد .

ماده ۲۷:

سازمان موظف است آن بخش از کمکهای جنسی داخلی و خارجی قابل استفاده و بهره برداری در مناطق آسیب‌دیده را پس از هماهنگی با جمعیت محل سانحه مابین آسیب دیدگان به طریق مقتضی توزیع نماید و در صورتی که مازاد آن قابل نگهداری باشد برای سوانح احتمالی بعدی در انبارهای خود ذخیره نماید .

تبصره ۱: در صورتیکه اجناس مازاد قابل نگهداری نبوده و یا مغایر با فرهنگ و آداب آسیب دیدگان باشد ، سازمان میتواند با ملحوظ داشتن صرفه و صلاح و کسب مجوز از ریاست جمعیت نسبت به تبدیل به احسن نمودن (و یا بفروش رساندن اجناس) اقدام نموده و معادل ارزش ریالی آنرا در راستای رفع سایر نیازهای آسیب دیدگان و نیازهای امدادی منطقه عملیاتی صرف و هزینه نماید.

تبصره ۲: جمعیت موظفند در خصوص کمکهای جنسی فاسد شدنی مازاد بر مصرف ، طبق ماده ۸۹ آئین نامه مالی - محاسباتی جمعیت عمل نماید .

تبصره ۳: اعمال تبصره ۱ و ۲ در خصوص کمکهای خارجی ، منوط به کسب موافقت اهداء کنندگان خارجی از طریق اداره کل امور بین الملل خواهد بود .

بخش چهارم

مقررات عمومی

ماده ۲۸ :

در صورتی که در حوادث و سوانح منطقه ای و ملی به لحاظ ابعاد فاجعه نیاز به بسیج عمومی امکانات ، تجهیزات و نیروی انسانی (جمعیت و سایر دستگاهها) باشد ، ستاد بحران جمعیت زیر نظر رئیس جمعیت و با حضور اعضاء ذیل تشکیل تا هدایت و رهبری بحران را برعهده گیرد .

۱- رئیس جمعیت (رئیس ستاد)

۲- دبیر کل جمعیت (جانشین)

۳- رئیس سازمان امداد و نجات (دبیرستاد)

۴- خزانه داریکل و ذیحساب سازمان (عضو)

۵- معاونین و رؤسای سازمانهای جمعیت (عضو)

۶- مدیر کل امور بین الملل جمعیت (عضو)

۷- مدیر کل حراست جمعیت (عضو)

۸- مدیر کل روابط عمومی جمعیت (عضو)

ماده ۲۹ :

ستاد بحران جمعیت تا رفع شرایط اضطراری و عادی شدن اوضاع منطقه آسیب دیده به کار خود ادامه خواهد داد .

تبصره : تشکیل ستاد بحران جمعیت و پایان کار آن با دستور ریاست جمعیت خواهد بود .

ماده ۳۰ :

جمعیتها می توانند به افرادی که در حوادث فردی آسیب دیده باشند علاوه بر کمکهای اولیه در صورت استحقاق ، کمک مالی فقط برای یکبار حداکثر معادل دو ماه حقوق کارگری بصورت اعانه بلاعوض از محل اعتبارات پیش بینی شده طبق دستورالعمل سازمان در حد مقدمات پرداخت نمایند .

تبصره : چنانچه هزینه های مربوطه بیش از بودجه مصوب در بخش این امور باشد ، از محل اعتبارات سازمان داوطلبان قابل تأمین و پرداخت می باشد .

ماده ۳۱ :

بمنظور ایجاد هماهنگی و گسترش پوشش خبری منطقه و ارتباطات بین المللی و تأمین امنیت فیزیکی و پرسنلی و گردآوری آمار بموقع در حوادث و سوانح منطقه ای و ملی ، ادارات کل روابط عمومی ، امور بین الملل ، حراست و آمار جمعیت مکلفند نسبت به استقرار نیروهای مسئول خود در صحنه عملیات بطور دائمی تا پایان عملیات زیر نظر مدیر عملیات منطقه اقدام نموده و انجام وظیفه نمایند .

ماده ۳۲ :

به موجب ماده ۱۰ این آئین نامه در مواردی که طبق مقررات تقاضای استمداد بین المللی گردد اداره کل امور بین الملل موظف است نیازهای امدادی مورد نظر سازمان را طبق درخواستهای سازمان تنظیم و منتشر نماید .

تبصره ۱ : در این ارتباط اداره کل امور بین الملل با هماهنگی معاونت اداری و پشتیبانی و این سازمان و سایر بخشهای مربوطه موظف است کلیه هماهنگی های لازم را جهت دریافت اقلام اهدائی بعمل آورد .

تبصره ۲ : سازمان موظف است در صورت دریافت هرگونه کمکهای بین المللی ، گزارش نحوه استفاده از آنها را جهت انعکاس به اهداء کنندگان خارجی به اداره کل امور بین الملل ارائه نماید .

ماده ۳۳ :

به منظور تسکین آلام و مساعدت به خانواده متوفیان ناشی از حوادث و سوانح حسب تشخیص و پیشنهاد سازمان امداد و نجات و موافقت ریاست جمعیت یا دبیر کل جمعیت ، مبلغی به صورت اعانه بلاعوض ، متناسب با زمان و مکان و شرایط در صورت وجود منابع مورد نیاز از محل اعانات نقدی جمع آوری شده یا هر محل اعتباری مقدور پرداخت خواهد شد .

ماده ۳۴ :

تحويل وسائل و لوازم نو امدادی موجود در انبارهای امداد و نجات به دستگاهها و سازمانهای دولتی و غیردولتی مجاز نمی باشد ولی مدیران عامل استانها می توانند در صورت ضرورت و ارائه همکاری متقابل از لوازم امدادی برگشتی به صورت امانت با اخذ ضمانت برگشت برای مدت زمان محدود اقدام نمایند .

ماده ۳۵ :

سازمان موظف است نسبت استقرار فن آوری اطلاعات و نظام اطلاعات مدیریتی مورد نیاز کلیه فعالیت های خود اقدام نماید .

ماده ۳۶ :

بمنظور ظرفیت سازی و توان افزائی امداد و نجات در شبکه امداد و نجات جمعیت در مرکز و استانها و بهره گیری از منابع و امکانات داخلی و بین المللی ، سازمان می تواند طرحها و پروژه های مستقلی را با هماهنگی اداره کل امور بین الملل و معاونت اداری و پشتیبانی جمعیت زیر نظر ریاست یا دبیرکل جمعیت تنظیم و به مرحله اجراء در آمد .

ماده ۳۷ :

جهت ایجاد وحدت رویه در ارائه خدمات امداد و نجات کمافی السابق نشان اختصاصی سازمان امداد و نجات در صورت زیر بر روی کلیه خودروها ، کالاهای و ... منقوش خواهد شد .

ماده ۳۸ :

راهکارها ، شیوه ها و روشهایی که برای اجرای این آئین نامه ضروری است در دستورالعمل مربوطه پیش بینی و تدوین خواهد شد .

ماده ۳۹ :

از تاریخ تصویب این آئین نامه ، کلیه آئین نامه ها ، دستورالعمل ها و بخشنامه های صادره قبلی مغایر با آن لغو و بلااثر خواهد بود .

تبصره : تغییر و اصلاح قسمت یا بخشهایی از مفاد این آئین نامه با پیشنهاد سازمان و تصویب هیئت اجرائی جمعیت بلامانع است .

ماده ۴۰ :

این آئین نامه در ۴۰ ماده و ۲۲ تبصره در جلسه چهارصد و سوم مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۷ هیأت اجرائی جمعیت مرکزی به تصویب رسید .